

beszűg teljedelmes és konkriz jelen-
tése), melyek szigorúbb romlás e-
setén nem kaphattak volna helyet
a kötetben.

Nagy meglepéssel nyugtázzuk,
hogy a szerző előzava, ezt követően
egy átfogó bevezető írás, a rövidi-
tések magyarázata, valamint a tar-
alomjegyzék kényvelvű. Az anyag

hiteleségéhez hozzájárul az is, hogy
a dokumentumokat azon a nyelven
olvashatjuk, amelyiken megjelentek.
A szerző magyarázatai, lábjegyzetei
megkönnyítik a jövőendő történet-
írók munkáját.

Reméljük, a gyűjtemény követke-
ző kötetekre nem kell sokáig vár-
nunk.

BAKTAI SÁNDOR

AZ IGAZ EMBER EMLÉKE

BURKUS VALÉRIA: Dr. Milan Bikar, a nagy humanista életútja.
Helyi Közösség, Csantavér, 1972.

Ezt az életrajzt így kellett megírni.
Így, még akkor is, ha »Nehéz a
krónikás helyzete, amikor közked-
velt, köztiszteletben álló emberről
kell írnia.« Nemcsak így kellett, ha-
nem csakis így lehetett megírni,
mert csak így maradhatott követke-
zetes ahhoz, hogy hiteles életképet
nyújtson arról, akiről írt a króni-
kás, Burkus Valéria.

Csantavér, Višnjevac, Dušanovo
dolgozói köszönetüket, hálájukat kí-
vánták megörökíteni dr. Milan Bi-
kar orvos fáradhatatlan, lelkiismer-
etes munkásságáért. A kortársak
emlékeznek és emléket állítanak
egy orvosnak, aki míg élt, a falu-
ban »teljesítette élethivatását.« I-
gen, teljesítette azt, amit egy falu
és néhány település népe elvárt az
orvostól. Az orvostól pedig — tud-
juk — emberfeletti teljesítményt vár-
nak, hiszen életről van szó. Vajon
egy élethivatás önként vállalt köte-
lezettsége elég ahhoz, hogy a kör-
nyezet emléket állítson? Burkus Va-
léria dr. Milan Bikarrról szóló rövid,
törzsr munkája azt igazolja, hogy
Csantavér és a szomszédos helyre-

gek lakosai arra érdemesült orvo-
suk emlékét éppen ennek az élet-
rajznak alapján őrizhetik.

A kortársaknak, az utókornak
mondja el az író, hogy »minél tel-
jesebb volt ez az élet, annál szá-
mottevőbb a visszaemlékezők köre.«
Az emlékezés alapköveit össze kel-
lett gyűjteni és egymás mellé illesz-
teni, hogy teljes legyen a mozaik.

Az életút állomásai: dr. Milan
Bikar Bács mellett, Deronje falu-
ban született. A bácsipalánkai elemi
iskola és az újvidéki gimnázium el-
végzése, majd a galíciai háborús é-
vek után a pesti, bécsi, prágai egye-
tem jelzi a tanulás útját. Az első
munkahely az újvidéki kórház.
Csantavér nincstelenjei orvos nél-
kül voltak. Dr. Bikar megpályázza
a községi orvosi állást. Kívánsága
teljesül. Ettől kezdve Csantavér,
Višnjevac, Dušanovo, Žednik, Gu-
naraš, Szabadka, Topolya, majd is-
mét Csantavér a munkaterülete. A-
hogy az író ezt elmondja, abból ki-
érezhető, milyen emberi meglátások
határozták meg működésének szín-
helyét.

Helyzetrajz: Csantavér lakossága túlnyomórésztben nincstelen, vagy kevés földdel rendelkező földművesség. Itt az orvos sok pénzre nem számíthatott. Nem is számított. Abban a világban a szegény, ha megbetegedett, »vagy elpusztult orvosi segítség nélkül, vagy a gyógyítás költségeiben ment tönkre.« Az új orvos faluba érkezésével és letelepedésével sokban megváltozik az idézett helyzetkép. Az író nem dicserő szavakat fogalmaz, hanem beszélteti az egykori betegeket, akiket dr. Bikar meggyógyított. Olyan történetek ezek, melyekből kitűnik az orvos és az ember magatartása. Nem megszépített hősi cselekedetek ezek, hanem az orvos és a beteg egymásrautaltságának mozzanatai a betegség elleni küzdelemben. Megtörtént eseteket olvashat az olvasó. Ezzel válik minden írói megállapítás hitelessé.

Jellemrajz: az apa községi jegyző, tehát a rezsím embere. A fia orvos lett; szabadgondolkodású, humanista, filozófikus lelkialkat, elmélyült gondolkodó, bizakodó élet-szemléletű, az igazságot szerető egyéniség. Sok jó barátja van és mindenki ismeri. Ő legjobban a betegeit ismeri, több százat névről és az öröklött betegségekről. Időben túl közel állnak a történések, mégis az író körültekintő válogatással jellemrajzi állításait is példákkal igazolja.

Külön foglalkozik dr. Bikar világszemléletével. »... Mindig a leg-haladóbb áramlatokat követte.« Né-

hány példát ennek igazolására fel is sorol. Ez esetben azonban a példák is általánosítások. Közvetlenebb és élethűbb lehetett volna ez a rész, ha az író elmondja, miként is tevékenykedett dr. Bikar a žedníki Preporod egyesületben a telepés és az őslakosság testvéri egymás mellett élése érdekében. Ugyancsak jellegzetes mozzanatnak tekinthető, amikor a háború viharában a csantavérek az orvosukért, majd az orvos a csantavérekért állt ki. Ebben a részben éppen azok az életképek hiányoznak, melyek az előbbi részben hitelessé teszik az életrajzot. Persze kétséget nem támaszt az olvasóban a néhány konkrét eset elmaradása, de szembeötlő, hogy a szerző itt eltért a jó feldolgozási módszertől. Milyen élethű leírás az például, amikor elmondja, hogy dr. Bikar mennyire félt a vihártól, vilámlástól, de ennél a rettegésnél erősebb volt a hivatástudata, és elment a beteghez viharban is.

Nyugdíjaztatásának kérése, a kérvény visszavonása, majd ismét munkába állása hitelessé teszi azt, hogy dr. Milan Bikar bekövetkezett haláláig töretlen maradt és hivatásában helyt állt.

Végigolvasva ezt az életrajzot, felvetődik a kérdés: Vajon észrevette-e Burkus Valéria, hogy írásában lerakta egy életregény alappilléreit? A valóság átlényegülésével nemcsak a főszereplőt, hanem környezetének szereplőit is maradandóan megformálta.

URBÁN IÁNOS

MÉG EGY HAJÓ ÁTKELT...

KAROLJ SIRMAI: Vizija tišine.
Matica srpska, Novi Sad, 1972.

A népek és nemzetiségek közötti kétirányú közlekedés az irodalom síkján címmel az Üzenet ez évi első

számában Juhász Géza elgondolkozott információkat közölt arról, hány művet fordítottak le hazánkban a